

שם הפעילות: קבלת השונה

הכותב/ת: אייל מור יוסף (עורך)

מתוך חוברת הכנה לצה"ל: "מנהיגות ומעורבות בקרב בני הקיבוצים"

ערכים ומטרות הפעילות

להעביר לחניכים את המסר החיובי שבקבלת השונה מאתנו בחברה בה אנו חיים..

קהל יעד

חברת הנעורים

משך הפעילות

כשעה וחצי

רשימת ציוד ועזרים

מדבקות עגולות בשלושה צבעים שונים, דפים, צבעים.

מערך הפעילות

חלק א'

מדבקות על המצב – משחק פתיחה – 10 דקות.

1. מדביקים על המצב של כל חניך מדבקה בצבע כלשהו. לדוגמה: על 8 חניכים מדביקים מדבקות כחולות. על 8 חניכים נוספים מדביקים מדבקות צהובות. על 4 חניכים מדביקים מדבקות אדומות. אסור לחניכים לדעת איזו מדבקה יש להם על המצב. אומרים לחניכים להתחיל להסתובב ברחבי החדר. בשלב מסוים, אומרים לחניכים כמה דברים שיגרמו להם להתחלק לקבוצות מסוימות. האדומים הם האנשים שהכי פחות כדאי להיות איתם. הצהובים הם לא האנשים הכי הכי, אבל לא כל כך נוראיים. הכחולים הם האנשים הכי נחמדים והכי משתלם להיות איתם. המצב שנוצר: כל האדומים נשארו בודדים, הצהובים מפוזרים חלק לבד וחלק לא, והכחולים – כולם מאוחדים ושמחים.

2. עורכים דיון על המצב שנוצר. שואלים את האדומים:

- איך הרגשתם כשכולם התרחקו מכם?
- את הירוקים שואלים איך הם הרגישו כלפי האדומים והצהובים.
- מדגישים בפני החניכים את העובדה שבגלל שהאדומים הם שונים, השארנו אותם לבד, והם מרגישים רע. משמע, לא כל מי ששונה מאתנו, הוא רע, יש להתייחס גם למי ששונה מאיתנו באופן שווה.

חלק ב'

משימות שונות – 40 דקות

מתחלקים לשלוש קבוצות קטנות, ובכל קבוצה יש לדוגמה שני עיוורים, שלושה אילמים וארבעה אנשים בלי ידיים. מטילים על החניכים לבצע את המשימות הבאות:

קבוצה 1: עיוורים. מכסים לחניכים העיניים, וזורשים מהם לבצע את המשימות הבאות: זיהוי חברים ע"י מישוש, התקבצות מיחידים לקבוצה, בניית צורה של ריבוע מכיסאות, לצייר ציור של בית ועץ על דף.

קבוצה 2: אילמים. החניכים צריכים ליצור על הרצפה, צורת משולש או ריבוע אנושית, מבלי לדבר או להוציא קולות. במקרה ונשמעת מילה קטנה או קול כלשהו, מיד פוסלים את הקבוצה ומתחילים הכל מהתחלה.

קבוצה 3: אנשים בלי ידיים. קושרים לחניכים את הידיים מאחורי הגב, ומבקשים מהם להרכיב פאזל גדול על הרצפה. החניכים יכולים להרכיב את הפאזל בעזרת כל חפץ שהם משיגים. במקרה וישנה נגיעת יד, הקבוצה נפסלת ומפזרים מחדש את הפאזל. פעילות נוספת: לצייר ציור על דף, בעזרת הפה או הרגל.

בסוף כל פעילות משלושת הפעילויות עורכים דיון קצר על ההרגשה בעת ביצוע המשימה, ועל הקשיים שליוו את הקבוצה בעת ביצוע המשימה. יש להזכיר לחניכים כי הם היו מוגבלים כל פעם רק במשך 10 דקות בכל פעם – ולעומתם ישנם אנשים שמוגבלים בצורות כאלו או אחרות, לאורך כל חייהם, ועלינו לעזור להם כמה שיותר, ולא להתייחס אליהם באופן שונה שיפלה אותם לרעה.

לסיכום

ציורים אישיים – 20 דקות

כל חניך מקבל דף וצבעים. המדריכים מבקשים מהחניכים לצייר את עצמם. כל חניך מצייר את עצמו על הדף. לאחר 10 דקות עורכים סבב וכל חניך מציג את הציור שלו. עורכים דיון קצר ושואלים כל חניך, מדוע הוא צייר עצמו בצורה הזו, וכדומה. בסופו של דבר רואים שכולנו דומים ושווים – כולנו בני אדם, אבל מצד שני, לכל אחד יש את הייחודיות שלו, כל אחד שונה.

בהצלחה!

תובנות ודגשים חינוכיים

תהליך החינוך בהכנה לצה"ל נעשה בהליך התנסותי, הדרגתי, שהצלחה בכל שלב נותנת לחניכים תחושת מסוגלות ורצון לעמוד באתגרים נוספים. תוכנית ההכנה לצה"ל בתנועה הקיבוצית בנויה משני עמודי תווך מרכזיים – הראשון ביניהם הינו ההכנה הפיסית והשני- ההכנה המנטאלית.

בהכנה הפיסית, חשובה קודם כל ההבנה הבסיסית כי אימוני הכושר הגופני הינם מתודה בלבד, ואין הדבר מהווה מטרה. האימון הפיסי הוא אחד מהגורמים האטרקטיביים מבחינת החניכים, במחשבה שרבים מהחניכים לא יצטרפו לתוכנית חינוכית, אך ההגדרה "תוכנית לכושר קרבי" תגרום להצטרפותם. הרעיון המרכזי הוא לייצר אצל החניכים תחושת מסוגלות, התמדה לאורך זמן, והכרות עם היכולות שלהם לעמוד בפני קשיים שיוצבו להם בתהליכים הקדם צבאיים ובצבא עצמו.

ההכנה המנטאלית שזורה כחוט השני בתוכנית השנתית, והיא צריכה להיות ביחס כזה, שמצד אחד נשמר הקשר בין נושא אחד למשנהו, ומצד שני לא נקטע רצף האימונים הפיסיים הקשור בתוכנית. היחס שאנו ראינו כנכון, הינו מערך ערכי אחד על כל שלושה אימוני כושר קרבי, כלומר בערך פעם בשבועיים. להכנה המנטאלית מספר תחומי משנה:

- ☒ **תחום המוטיבציה** - עוסק בעיקר בדרכון החניך לשירות משמעותי בצה"ל
- ☒ **תחום אינפורמטיבי** - כולל בחובו את הידע המהימן (לא שמועות) הדרוש למלש"ב כדי להתמודד עם הליכי הגיוס, בחירת יעד הגיוס, אופי המסגרת הצבאית וכו'
- ☒ **תחום ערכי** - זהו לב ליבה של התוכנית. התחום הערכי, אשר אנו רוצים לחזק אצל קבוצת הנעורים בקיבוץ, הינו הגורם המשמעותי ביותר באם חניכנו יתמידו בשירות משמעותי בצה"ל או לא. בתחום זה ברצוננו לחזק ערכים אוניברסאליים וערכים ספציפיים לחברה הישראלית ולצה"ל. בכלל זה, ראיית השירות הצבאי כמרכיב חיוני בתפיסת האזרח הבוגר והפעיל בחברה.
- ☒ **למידת שפה** - שדה הפעולה בצבא מורכב מעולם מושגים חדש, שבו למרכיב האנושי מקום חשוב. השתלבות הפרט במערכת מצריך זמן הסתגלות למקום ולשפה החדשים ויש לתת את הדעת על כך בהכנה, ובתחילת התהליך הצבאי.

עקרונות מנחים

1. **אמונה בדבר** - תוכנית זו יוצאת מנקודת מוצא, כי כל נער ונערה במדינת ישראל, יכול וצריך לעשות שירותי משמעותי בצה"ל או למען החברה הישראלית.
2. **הקבוצה** - אנו מאמינים כי תוכנית מסוג זה, יש בה כדי לתת פן ערכי משמעותי בחברת הנעורים, ולייצר אמירה ברורה סביב עקרונות וערכים חברתיים שנשחקו בעשורים האחרונים.
3. **תחליף** - אנו רואים בתוכנית זו תחליף חינוכי משמעותי למה שהפך להיות שגרת יומם של בני הנעורים בקיבוצים (פחות פויקה יותר אמירה ערכית)

4. **חיבור** - אנו רואים בתוכנית כלי לחיבור בין מדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), לבין קבוצת הנעורים אשר גם אם נראית אדישה, הנושא נוגע לנימי נפשה.
5. **דוגמא אישית** - התוכנית בנויה על כך שמדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), יוביל את קבוצת הנעורים למצב של מוכנות ואכפתיות כלפי שירותם הצבאי, דרך עקרון הדוגמא האישית.
6. **קבוצה** - לקבוצה, לאווירה שהיא מייצרת, ולקשרים שבתוכה, יש השפעה רבה על הפרטים שמרכיבים אותה, גם בהנעה למוטיבציה, ובהמשך לרגעי התמודדות עם קושי ומשבר.